

“ધણાને મન ઝાડ એટલે લાકડું, ફળ, ચારો કે છાંયો.

પણ ના.

ઝાડ એટલે પ્રાણવાયુનું કારખાનું, ઝાડ એટલે પ્રદૂષણ નિયંત્રણ,
ઝાડ એટલે પાણીનું પુનરાવર્તન અને ભેજ-ઉષ્ણતામાનનું નિયમન,
ઝાડ એટલે કલરવ કરતાં મધુરા પાંખીડાઓનું આશ્રયસ્થાન,
ઝાડ એટલે જીવનદાયક ઔષધિ, ઝાડ એટલે ખોરાક નિર્માણ,
ઝાડ એટલે સૂર્યશક્તિનું પદાર્થમાં રૂપાંતર.

ઝાડ પાણી-પવનની ગતિ રોકી જમીનનું ધોવાણ અટકાવે,
ઝાડ જમીનનું સર્જન કરે, ઝાડ જમીનને ફળદ્રુપ બનાવે,
ઝાડ વરસાદનું નિયમન કરે,
ઝાડ વરસાદના પાણીને જમીનમાં ઉતારી ભૂગર્ભ જળસંગ્રહ વધારે.
ડૉ. દાસના કહેવા પ્રમાણે એક ઝાડ પોતાના જીવનકાળ દરમિયાન
રૂપિયામાં માપી શકાય તેવી પંદર લાખ સિત્તેર હજારની સેવા આપે છે.
પરંતુ જેની કિંમત રૂપિયામાં આંકી જ ન શકાય એવી ઝાડની સેવા છે -
સુંદરતા, શોભા અને શાંતિની જગતને ભેટ.

વાડાનાં, ફળિયાના, પાદરનાં, રસ્તા-નહેરની બાજુના,
તળાવની પાળ પરનાં, શહેરના બાગનાં ઝાડ છાંયો અને ઠંડક આપે છે.
વાતાવરણને શાંત, ખુશનુમા, આહ્લાદક, સુંદર, મનોહર
બનાવી આંખને ઠારે, મનને ખુશ કરે છે.

ચિત્તને શાંતિ આપે છે. હૃદયમાં કોમળ ઉર્મિઓ જગાડે છે,
આત્માને આનંદ આપે છે.”

હવે કહેવાની જરૂર ખરી કે વૃક્ષને વાવો, અને રક્ષો ?

- રાજુ-દીપ્તિ

પરોપકારી ઝાડ

અરવિંદ ગુપ્તા

અનુવાદ : દીપ્તિ-રાજુ

શિશુ મિલાપ, વડોદરા

આ ચોપડીનું
હિન્દીમાં પ્રકાશન
ભારત જ્ઞાન વિજ્ઞાન
સમિતિ દ્વારા 'રાષ્ટ્રીય
સાક્ષરતા મિશન'ના
સહયોગથી થયેલું.
જન વાચન આંદોલન
હેઠળ પ્રકાશિત આ
ચોપડીઓનો હેતુ
ગામડાંના લોકો અને
બાળકોમાં વાંચવા -
લખવામાં રસ પેદા
કરવાનો છે.

પરોપકારી જ્ઞાન : અરવિંદ ગુપ્તા

Paropakari Jnan : Arvind Gupta

શેલ સિલ્વિરસ્ટાઈનના પુસ્તક 'ધ ગિવિંગ ટ્રી'ના આધારે

અનુવાદ : દીપ્તિ-રાજુ

○ સર્વાધિકાર સુરક્ષિત

ભારત જ્ઞાન વિજ્ઞાન સમિતિ

પુસ્તકમાળાના સંપાદક : અરવિંદ ગુપ્તા

કાર્યકારી સંપાદક : સંજય કુમાર

રેખાંકન : દુલારી

લેસર ગ્રાફિક્સ : અક્ષરનિર્માણ,

બી-પ, રંગભા કોમ્પ્લેક્સ,

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ સામે, અમદાવાદ - ૧૪

મુદ્રક : હિંગળાજ પ્રિન્ટર્સ, અમદાવાદ.

પ્રકાશન વર્ષ : માર્ચ, ૧૯૯૯

કિંમત : ૫.૦૦ રૂપિયા

પ્રકાશક :

શિશુમિલાપ,

૧, શ્રી હરી એપાર્ટમેન્ટ,

એક્સપ્રેસ હોટલ પાછળ, અલકાપુરી,

વડોદરા - ૩૯૦૦૦૭

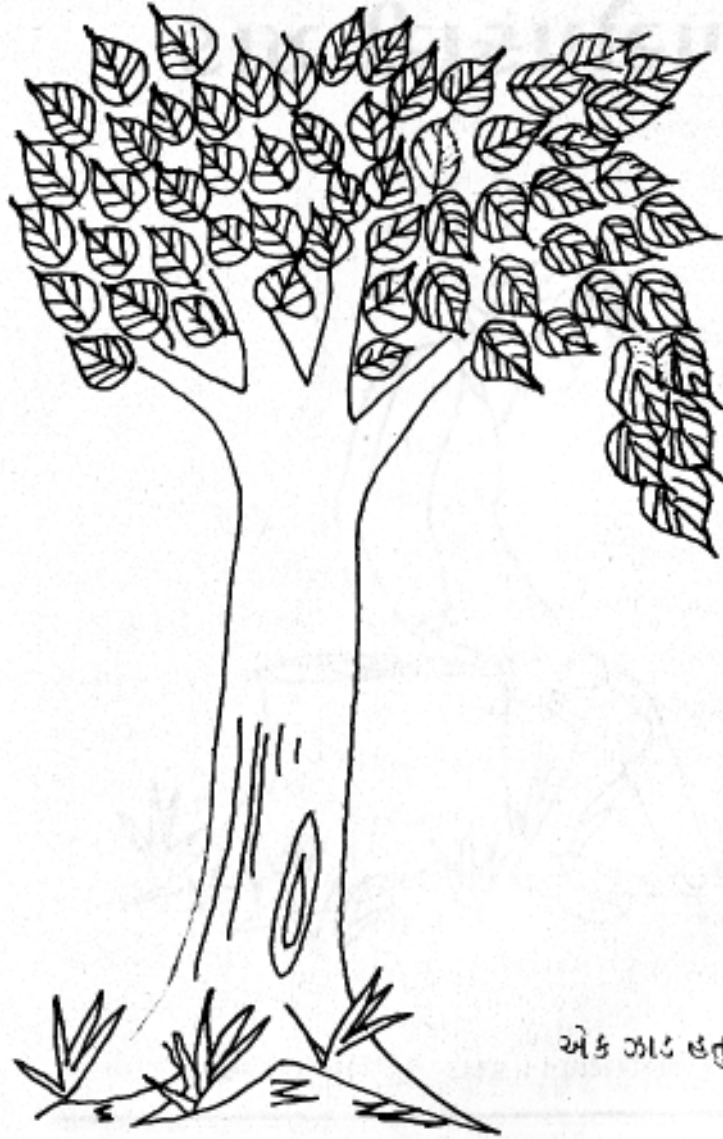
ફોન : ૦૨૬૫ - ૩૪૨૫૩૯

પરોપકારી જ્ઞાન

શેલ સિલ્વિરસ્ટાઈનના પુસ્તક 'ધ ગિવિંગ ટ્રી'ના આધારે

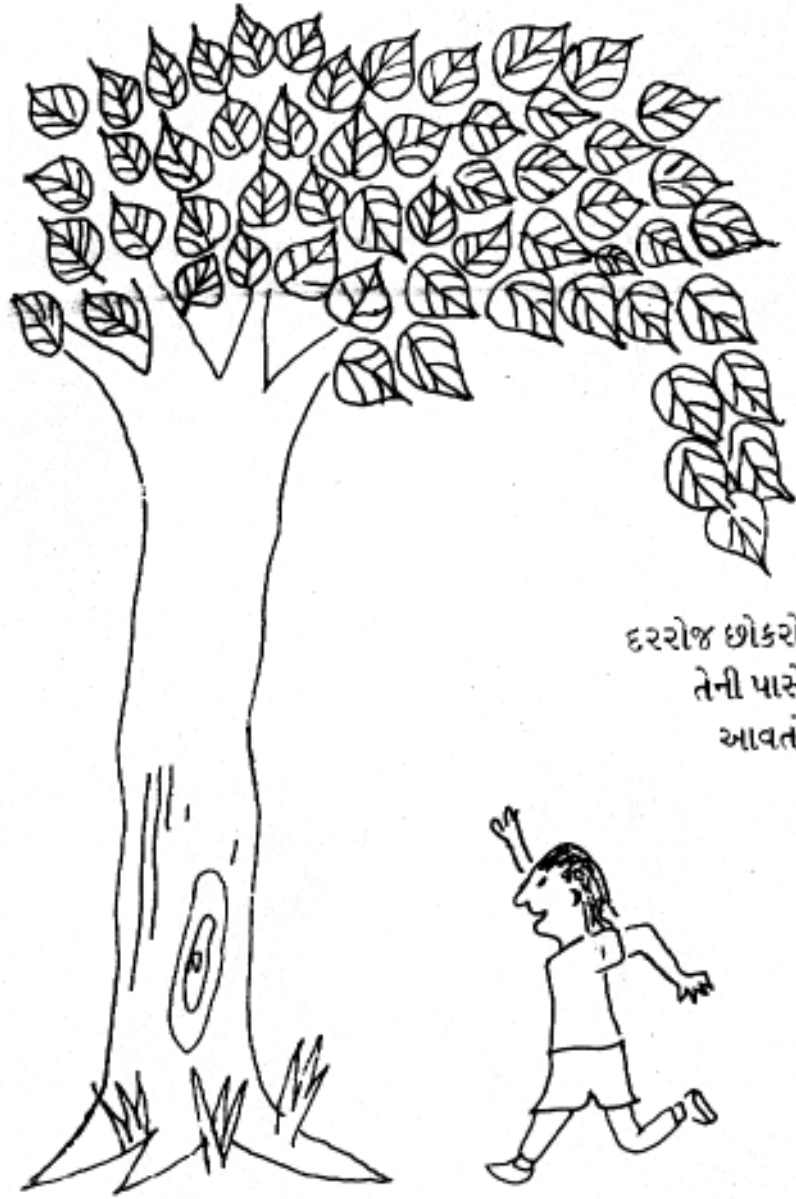
રજૂઆત : અરવિંદ ગુપ્તા ○ અનુવાદ : દીપ્તિ-રાજુ

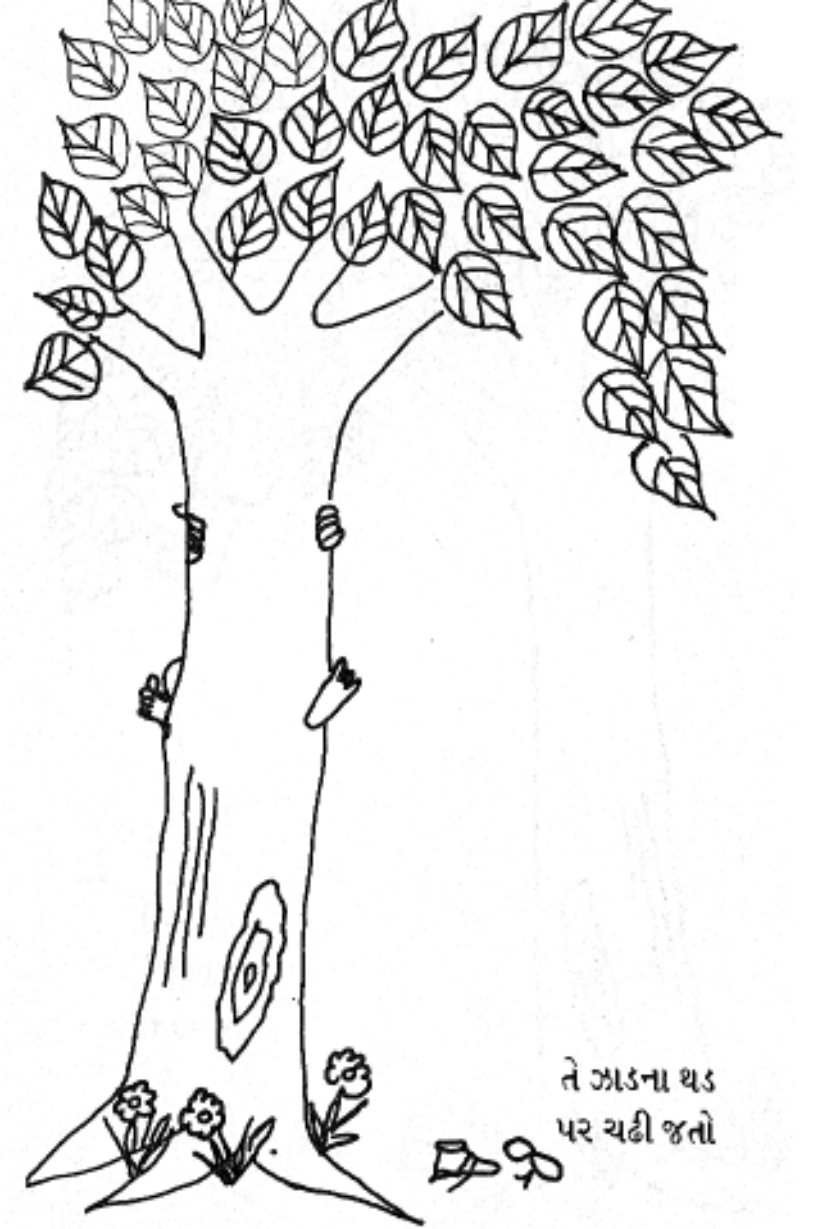
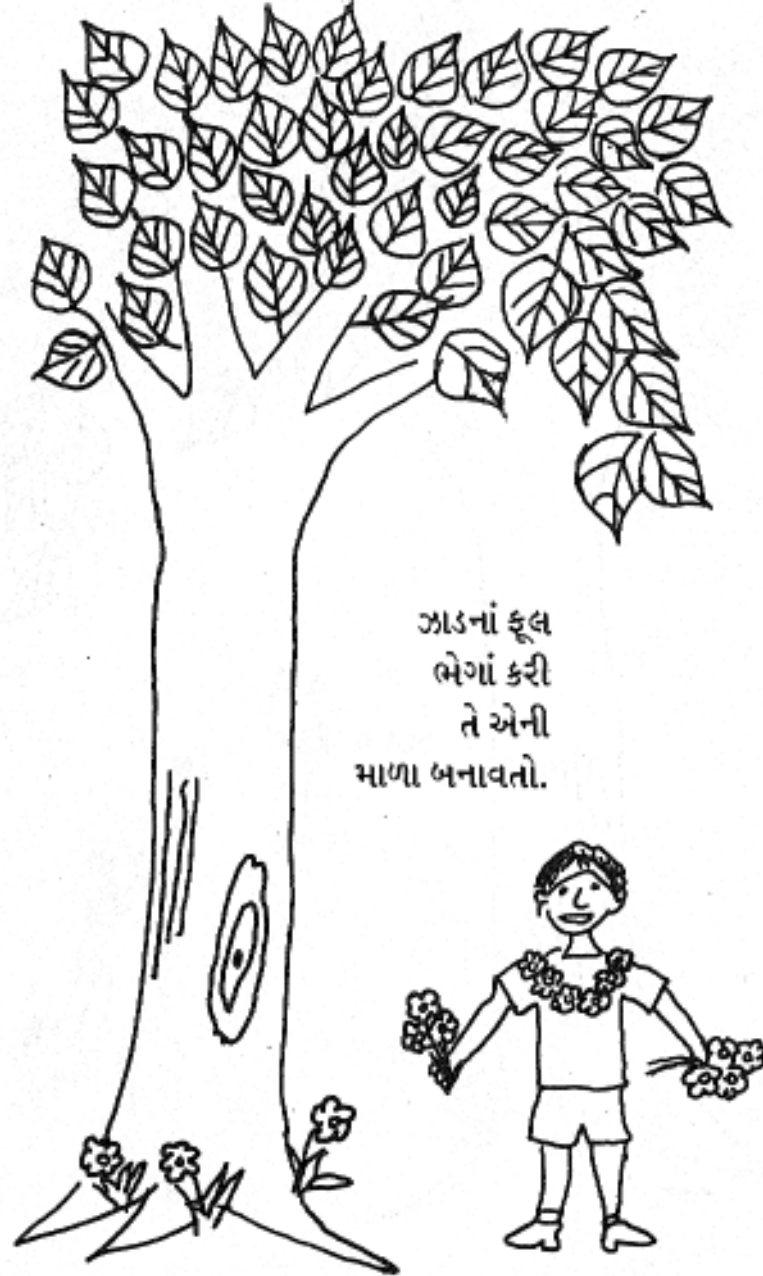

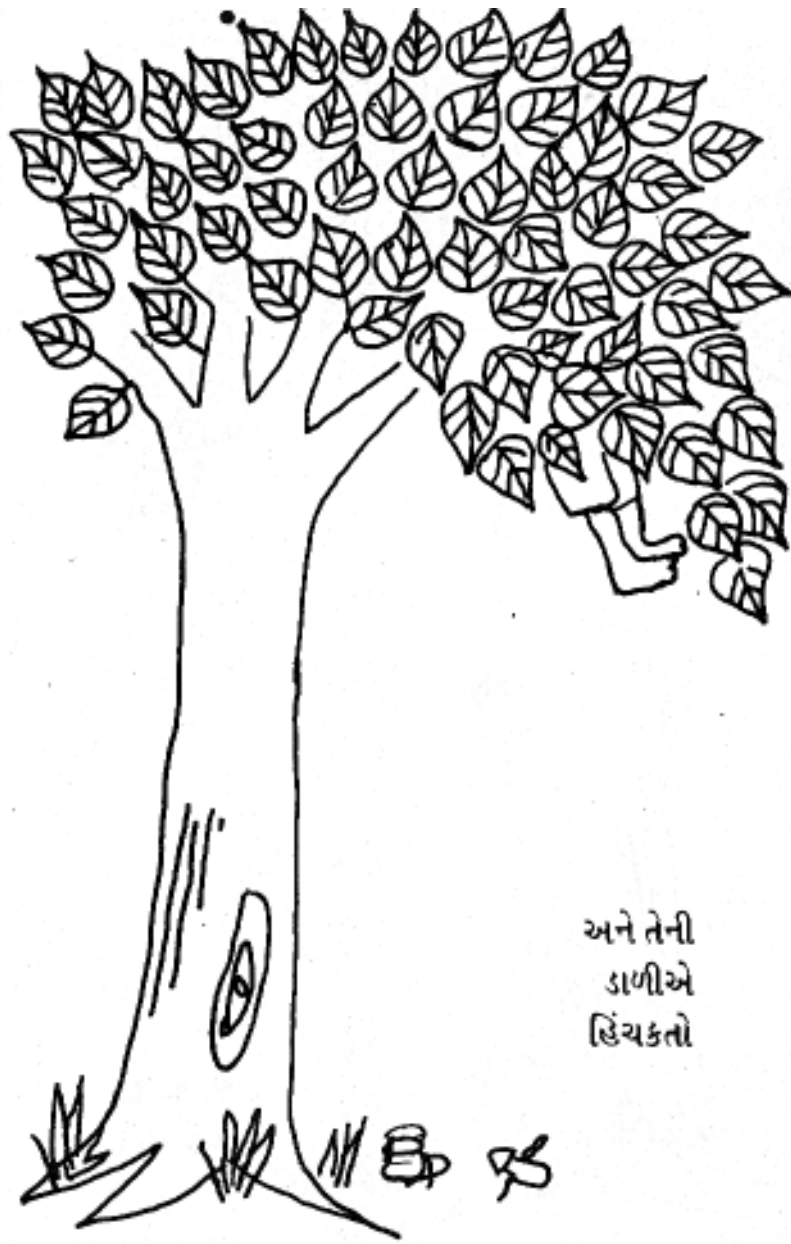
એક ઝાડ હતું....

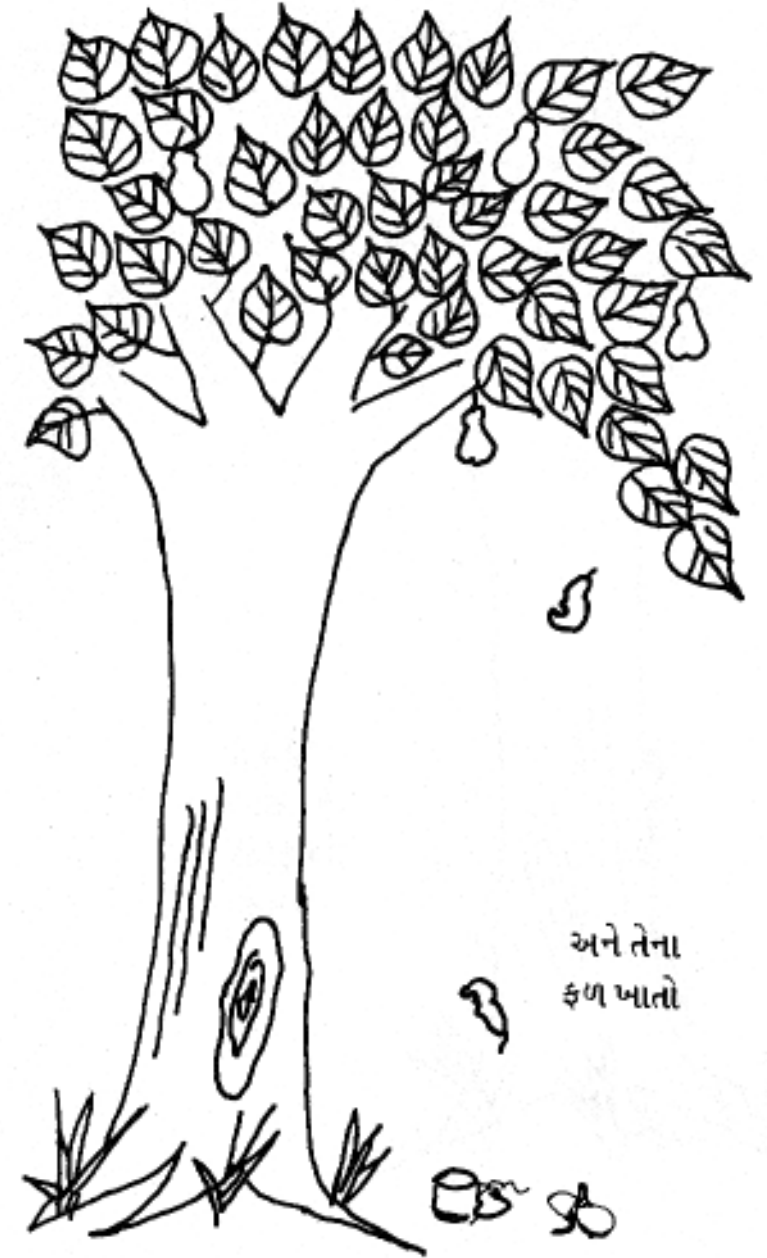
તે
એક નાનકડા બાળકને
ખૂબ ચાહતું હતું.

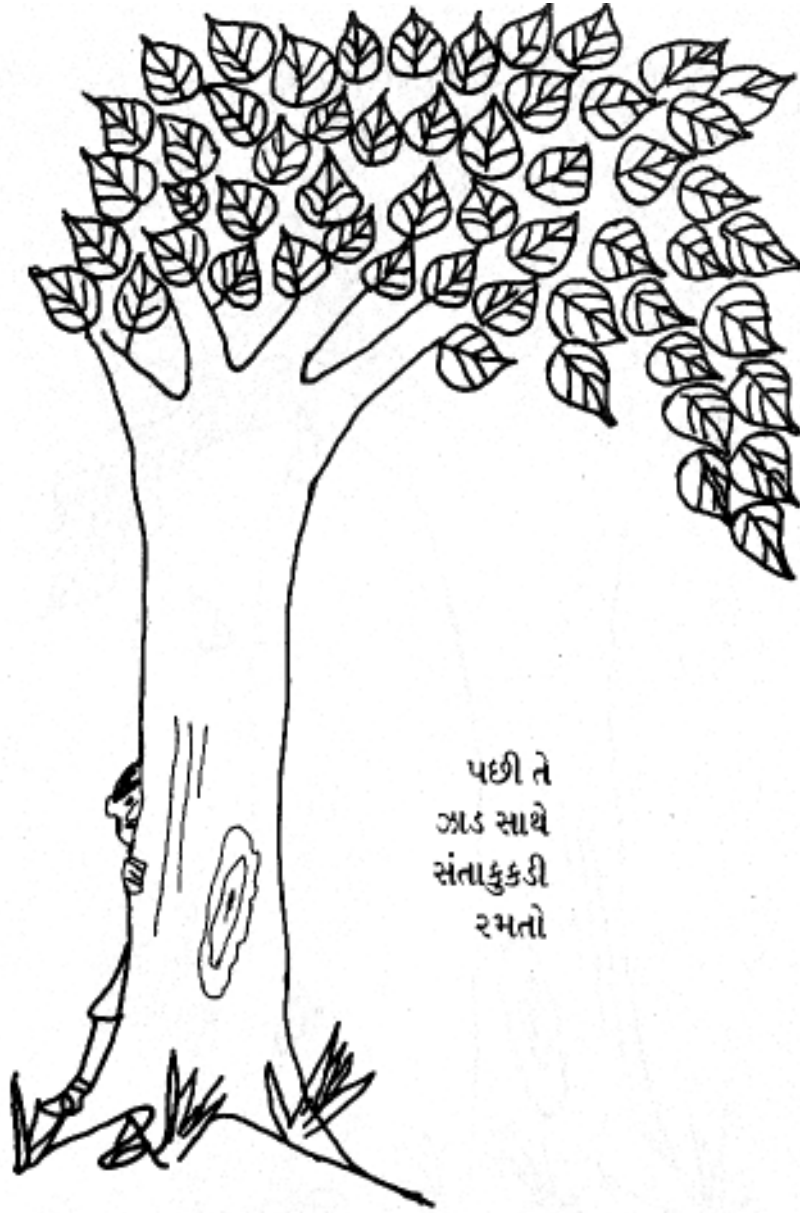

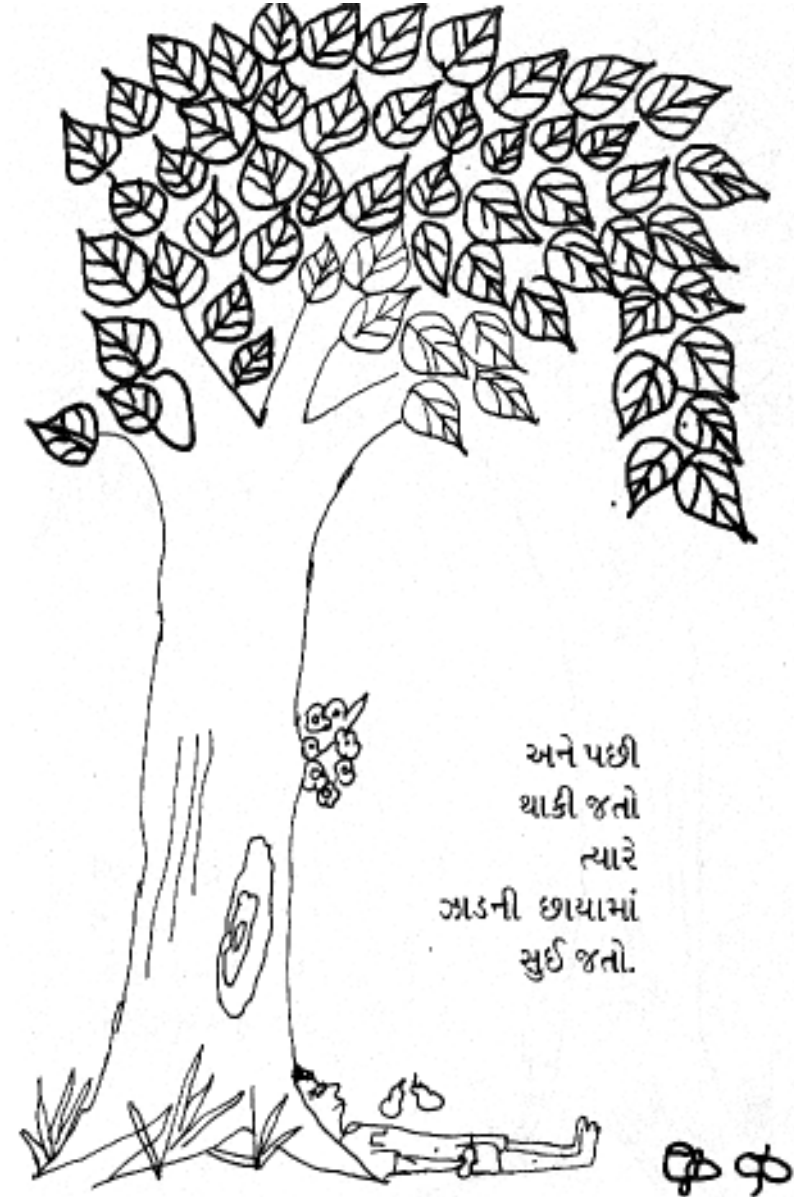
અને તેની
ડાળીએ
હિંચકતો

અને તેના
ફળ ખાતો

પછી તે
ઝડ સાથે
સંતાકુકડી
રમતો

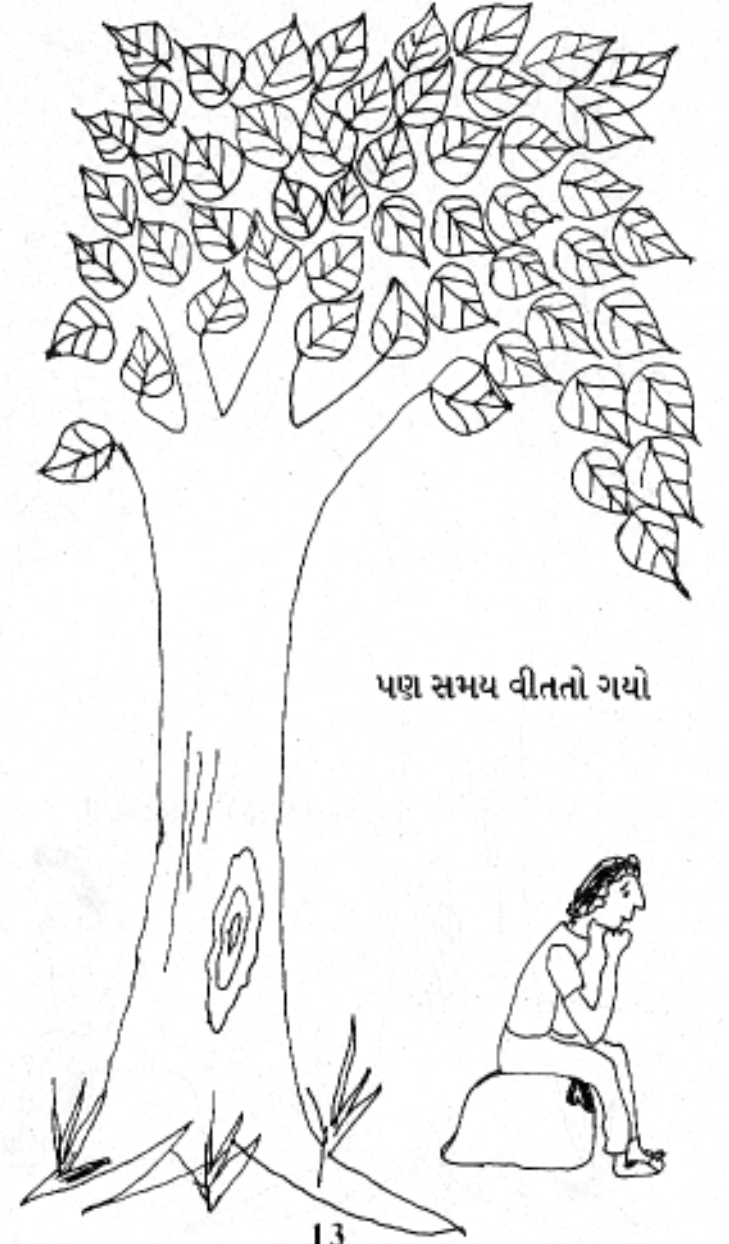

અને પછી
થાકી જતો
ત્યારે
ઝડની છાયામાં
સુઈ જતો.

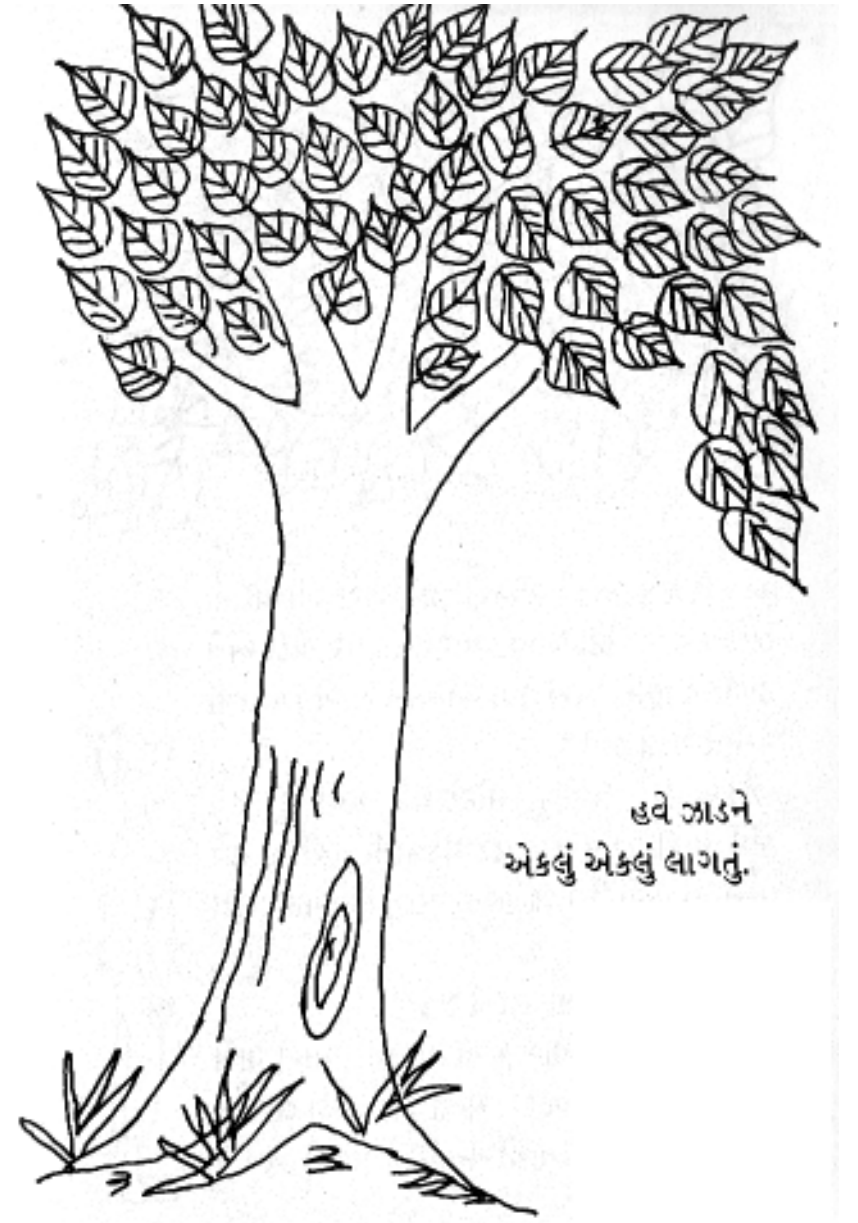
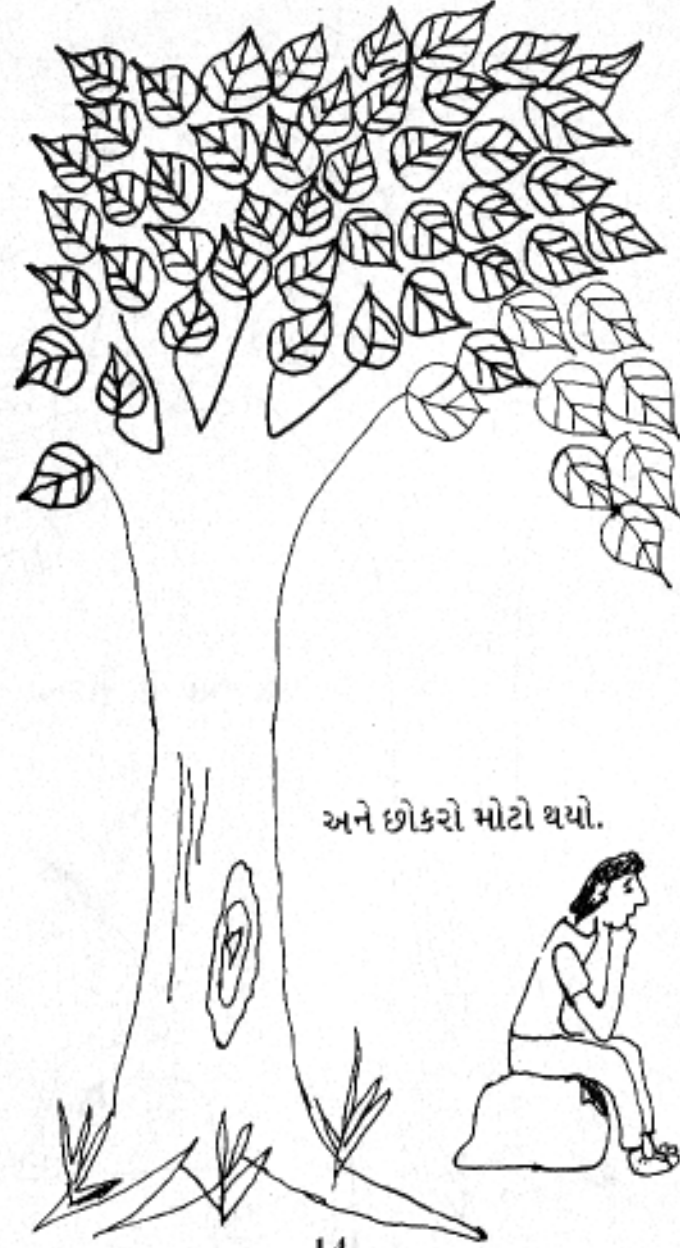
કે ક

છોકરો પણ
ઝડને
ખૂબ ચાહતો હતો.
ઝડ ખૂબ ખુશ હતું.

પણ સમય વીતતો ગયો

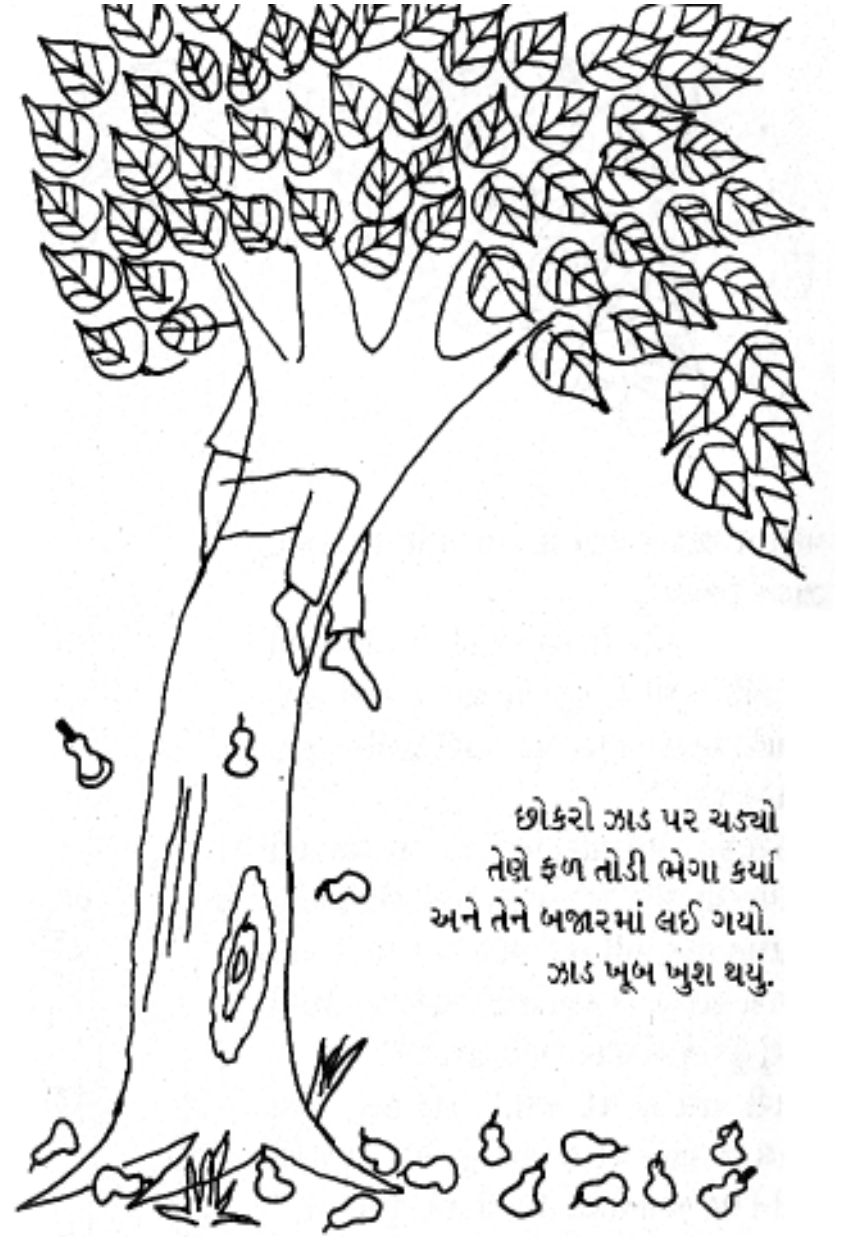

એક દિવસ જ્યારે છોકરો ઝાડ પાસે આવ્યો તો ઝાડ કહે, “બેટા આવ. મારા થડ પર ચડી અને ડાળીએ ઝૂલ. મારાં ફળ ખા અને મારી છાયામાં રમીને મજા કર!”

છોકરો કહે, ‘હવે હું મોટો થઈ ગયો છું. હવે કાંઈ મારી ઉંમર ઝાડ પર ચડવાની નથી. હું હવે વસ્તુઓ ખરીદી મજા કરવા માગું છું. મારે થોડા પૈસા જોઈએ છે.

શું તું મને થોડા પૈસા આપી શકે?’

ઝાડ કહે, “મારી પાસે પૈસા તો નથી. મારી પાસે ફક્ત પાન અને ફળ છે. મારા ફળ તોડી લે અને શહેરમાં વેચજે. એનાથી તને પૈસા મળશે અને તું ખુશ થઈ જઈશ.”

છોકરો ઝાડ પર ચડ્યો તેણે ફળ તોડી ભેગા કર્યા અને તેને બજારમાં લઈ ગયો. ઝાડ ખૂબ ખુશ થયું.

પછી તે છોકરો ઘણાં દિવસો સુધી ન આવ્યો.
 ઝાડને દુઃખ થયું.
 પછી જ્યારે એક દિવસ છોકરો પાછો આવ્યો
 તો ઝાડ ખુશીથી જુમવા લાગ્યું અને કહે,
 “આવ. મારા થડ પર ચડ. મારી ડાળીએ જૂલ.
 અને ખુશ રહે.”
 છોકરો કહે, ‘હવે મારી પાસે ઝાડ પર ચડવાનો
 સમય નથી. મારે એક ઘરની જરૂર છે, જેમાં હું
 સલામત રીતે રહી શકું. મારે એક પત્ની અને
 બાળકો જોઈએ છે અને તેમને માટે ઘર જોઈએ
 છે. શું તું મને એક ઘર આપી શકીશ?’
 “મારી પાસે તો ઘર નથી.” ઝાડે કહ્યું, “આ
 જંગલ જ મારું ઘર છે પણ તું મારી ડાળીઓ
 કાપીને ઘર બનાવી લે. તેનાથી તને ખુશી થશે.”

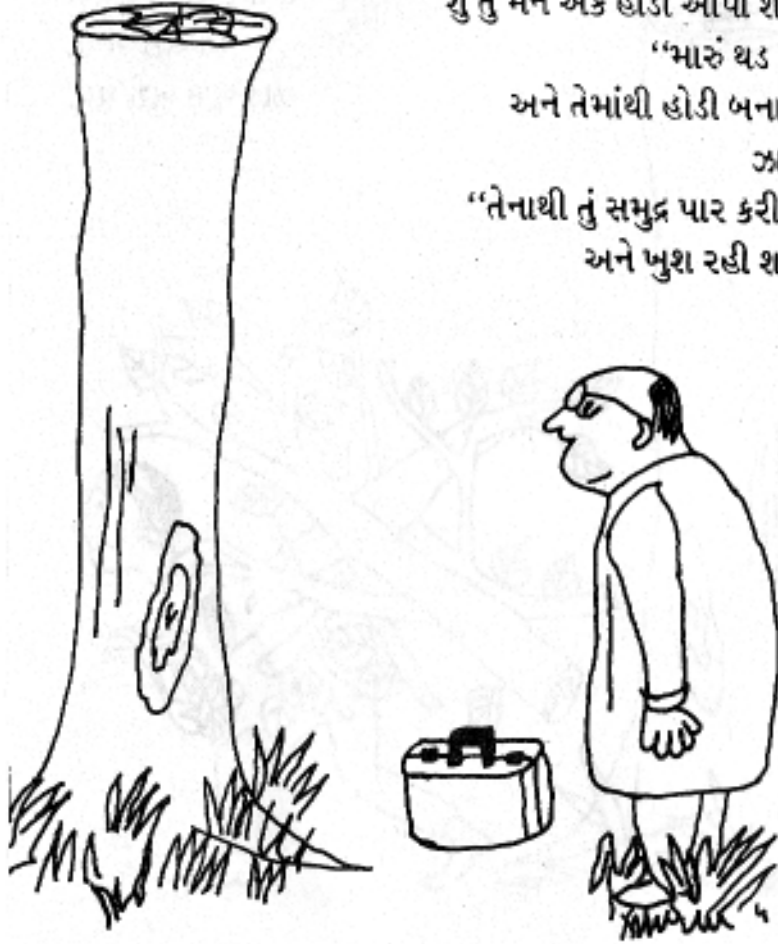
એટલે છોકરાએ
 ઝાડની ડાળીઓ કાપી લીધી
 અને પોતાનું ઘર બનાવવા
 તેને લઈ ગયો.
 ઝાડ ખૂબ ખુશ થયું.

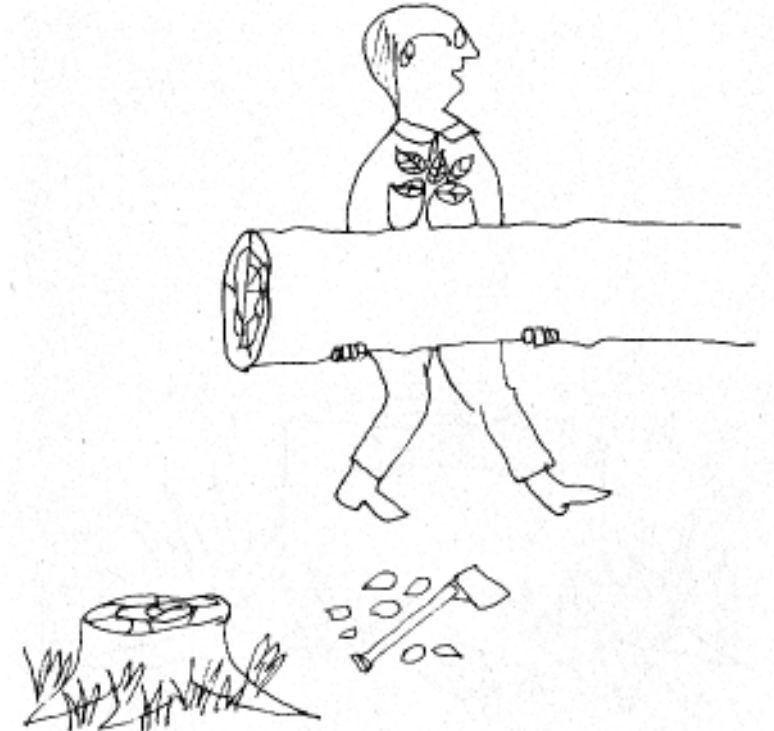
પરંતુ છોકરો ઘણા દિવસો સુધી પાછો ન આવ્યો.
અને તે આવ્યો ત્યારે ઝાડને એટલો બધો આનંદ થયો કે તે બોલી જ
ન શક્યું. “આવ બેટા” તે કહે, “આવ અને રમ.”
‘હું બહુ દુઃખી છું. હવે મારી ઊંમર રમવાની નથી રહી.’ છોકરાએ
કહ્યું, ‘મારે એક હોડી જોઈએ છે જે મને સાત સમુદ્ર પાર લઈ જાય.
શું તું મને એક હોડી આપી શકીશ?’

“મારું થડ કાપી લે
અને તેમાંથી હોડી બનાવી લે”

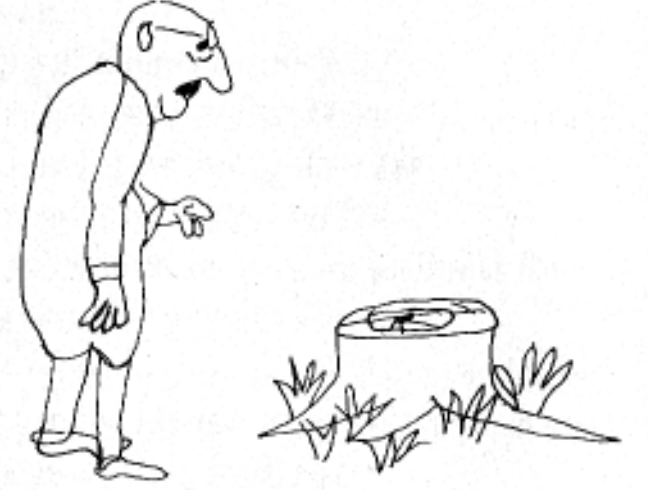
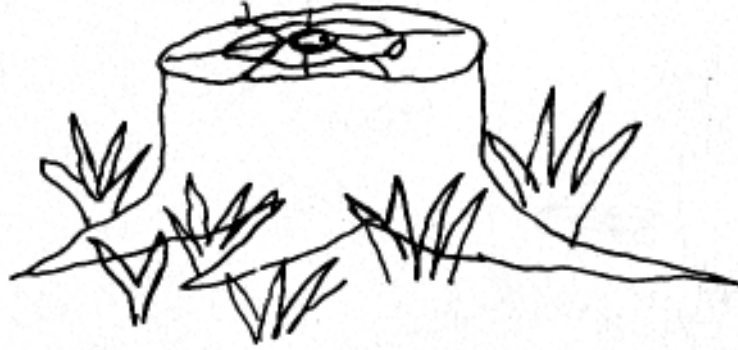
ઝાડે કહ્યું.
“તેનાથી તું સમુદ્ર પાર કરી શકીશ
અને ખુશ રહી શકીશ.”

એટલે છોકરાએ થડ કાપ્યું
તેની હોડી બનાવી
અને સમુદ્ર પાર કરી ગયો.

ઝાડ તો પણ ખુશ હતું...
પણ ખરેખર નહીં.

ઘણાં ઘણાં સમય પછી છોકરો ફરી પાછો આવ્યો.
“માફ કરજે બેટા” ઝાડે કહ્યું.
“હવે મારી પાસે તને આપવા માટે કશું નથી.
મારી પાસે ફળ પણ નથી.”
“મારા દાંત નબળા છે. હવે હું તેનાથી ફળ ખાઈ શકતો નથી”
છોકરાએ કહ્યું.
“મારી ડાળીઓ નથી રહી. જેના પર તું ઝૂલી શકે” ઝાડે કહ્યું.
“હું ખૂબ થાકેલો છું અને થડ પર ચડવાની મારામાં તકાત પણ
નથી.” છોકરાએ કહ્યું.

ઝાડ કહે,
 “હું તને કાંઈક આપવા માગું છું...
 પણ હવે મારી પાસે કાંઈ બચ્યું નથી.
 એક ખાલી હુંડું બચ્યું છે. હું શું આપું?”
 ‘મારે હવે બહુ કાંઈ જોઈતું પણ નથી.
 ખાલી શાંતિથી આરામ કરવા માટે જગ્યા જોઈએ છે.
 હું ખુબ થાકેલો છું.’ છોકરાએ કહ્યું.
 “ઓહો! એમ વાત છે?” ઝાડે આનંદમાં આવીને કહ્યું,
 “આવ બેટા, મારા આ હુંડા પર બેસ અને આરામ કર.”
 અને છોકરો હુંડા પર બેસી ગયો.
 અને હવે ઝાડ ખૂબ ખુશ થયું.

“એક બાળક - એક ઝાડ”

એક ગામ હતું. તેમાં મનુ નામે છોકરો રહે. તેને ગામની પાદરે આવેલું વડનું ઝાડ બહુ ગમે. તડકામાં છાંયો આપે, વરસાદથી ભીંજતા બચાવે, વડવાઈઓ પર હિંચકા ખવાય, આંબલી-પીપળી-સંતાકુકડી - ઘણો રમાય, વડના ટેટા ખવાય. આવું ઝાડ કોને ન ગમે?

એક દિવસ અચાનક કેટલાક માણસો આવ્યા અને તેમણે ઝાડને કાપી નાખ્યું. મનુને પારાવાર દુઃખ થયું. ઝાડ તેનું પરમ મિત્ર હતું. ઝાડ નીચે બેસી તે પંખીઓના ગીત સાંભળતો - હવે તો પંખીઓ પણ રીસાયાં. મનુની આંખમાં આંસુ આવી ગયા. સાંજે તે ભૂખ્યો જ સૂઈ ગયો. તેને ખાવાનું ન ભાવ્યું.

તે રાતે સ્વપ્નમાં વનદેવતા આવ્યા. તેમણે મનુના માથે પ્રેમથી હાથ ફેરવ્યો અને વહાલ કર્યું. વનદેવતાએ મનુને કહ્યું, ‘બેટા મનુ રડ નહીં. તમે તો કેટલા બધા બાળકો છો? “એક બાળક એક ઝાડ” વાવે તો પણ સરસ મજાનો બગીચો તૈયાર થઈ જાય. પછી તો બસ મજા જ મજા.’ મનુને આનંદ થયો.

બીજે દિવસે સવારે મનુએ સ્વપ્નમાં વનદેવતાએ આપેલા, ‘એક બાળક - એક ઝાડ’ સંદેશાની વાત પોતાના ભાઈબંધોને કરી. સૌ સાથીઓ કામે લાગ્યા : અશોક, ભનીયો, નાથીયો, ગીતાડી, જસલી, બાબુડો, બધાએ ભેગા થઈ ખાડા કર્યા, માટી-ખાતર ભર્યા, છોડ રોપ્યા, પાણી પાચું, ગોડ કરી, વાડ કરી, સૌ બાળકો સંપત્તી કામ કરતાં. ઝઘડા બંધ થયા. એક બીજાની દોસ્તી પાકી થઈ. સમયનો સદ્ઉપયોગ થયો. ગામના સૌ રાજી થયા.

બાળઉદ્યાન તૈયાર થઈ ગયો. લીમડો, રાયણ, ગોરસ-આમલી, બોર, ખારેક, પીપળો જાત જાતના ઝાડ અને ફુલ છોડ! જાત જાતના રંગબેરંગી પંખી આવ્યા, ગીત મધુરાં ગાવા લાગ્યા. આનંદ આનંદ થઈ ગયો.

ગામ નંદનવન બન્યું.